

Nr. 1 - 2002

En "levende skjærgård" forutsetter vern av biologiske verdier i sjøen

Mens det på land har foregått en utstrakt kartlegging og verdifastsetting av naturområder de siste 30 årene, mangler vi tilsvarende systematisk kunnskap om hvor de verdifulle marine områdene er lokalisert langs kysten. Havforskningsinstituttet ønsker å bidra til å kartlegge og kartfeste viktige biologiske verdier i sjøen, dvs. kystnære fiskeressurser, slik som gyteplasser og oppvekstområder for marine larver og yngel, vegetasjonsforhold og marine naturtyper. Det skal i første omgang gjøres gjennom Tvedestrandsprosjektet, som ferdigstilles i januar 2003.

Tvedestrandprosjektet er finansiert ved et spleiselag mellom Tvedestrand kommune, Aust - Agder fylkeskommune, Fylkesmannen i Aust-Agder, Direktoratet for Naturforvaltning og Fiskeridepartementet. Forskningsprosjektet skal bidra til å styrke det faglige grunnlaget for en bærekraftig forvaltning av marine ressurser og verdier i kystsonen ved å:

- identifisere og kartlegge viktige biologiske verdier i sjøen (gyte- og oppvekstplasser for fisk), naturtyper og vegetasjonsforhold i Tvedestrand kommune i Aust-Agder
- gjøre kunnskap om biologiske verdier i sjøen kjent, og lett tilgjengelig (digitaliseres) for saksbehandlere på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig sektornivå
- etablere et planleggingsverktøy som støtter opp om kommunenes arealplanlegging i kystsonen

Det er forventninger om at man ved å synliggjøre de biologiske verdiene i sjøen med et geografisk informasjonssystem øker sjansen for at det tas hensyn til naturgrunnlag og ressurser. Slik vil konflikter kunne avklares alt i planleggingsfasen.

Lang erfaring og kunnskap om kystsonens prosesser og verdier

Havforskningsinstituttet Forskningsstasjonen Flødevigen, nå Senter for kystsoner, har arbeidet langs Skagerrakkysten i langt mer enn hundre år. I våre journaler finnes det både publisert og upublisert informasjon om

fiskeressurser og andre biologiske verdier langs kysten som vil bli sammenstilt i prosjektet.

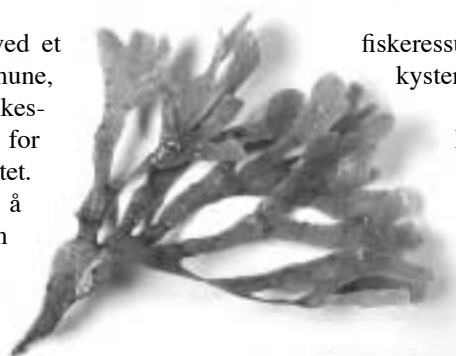
Havforskningsinstituttet har også kunnskap om viktige økologiske prosesser i kystsonen med betydning for biologisk mangfold og produksjonsevne.

Det er laget en egen datastruktur i prosjektet som skal sikre at relevant informasjon om biologiske verdier i sjø blir samlet inn. Datastrukturen bygger på Fiskeridirektoratets arbeid med identifisering av kjerneområder i sjø, likeledes Direktoratet for Naturforvaltnings håndbok om "Kartlegging av marint biologisk mangfold" for kommunene. Håndboka vil bli brukt som rettesnor ved kartlegging av ulike marine habitater i prosjektet.

Statens kartverk Miljøenheten Arendal vil levere et nytt topografisk sjøkart til bruk i prosjektet, og vil også ha hovedansvar for at nye data over biologiske verdier i sjø blir tilpasset Arealis-konseptet, et landsdekkende system for arealinformasjon.

Gytefeltene er lokalisert til spesielle områder i skjærgården

I forbindelse med prosjektet er det gjennomført to tokt i Tvedestrandsfjordene vinteren 2002. Toktene viser at det er brukbart med gytefisk i fjordene, og at mange gyteplasser er relativt inntakt. Gytefeltene synes å være lokalisert til helt spesielle områder i skjærgården, og det er funnet godt med fiskeegg i vannmassene i nærheten av gytefeltene. Disse har vi fått anvist av lokale fiskere. Dette er spennende informasjon i lys av de nye genetiske undersøkelsene utført

ved Senter for kystsone. De antyder en oppdeling av lokale fiskebestander langs kysten.

I juni 2002 går et nytt tokt av stabelen. Dette skal kartlegge ulike marine habitater og oppvekstområder for larver og yngel i Tvedestrand.

Hva vet vi om livet under de "blå flater" ved kysten?

Kystområdene i Norge utsettes i vår tid for et meget sterkt utbyggingspress både på land og i sjø. Presset har sin forklaring i et økende arealbehov både hos kystbefolkningen og feriegjestene til boligområder, hyttebygging, næringsutvikling og rekreasjon. Ofte får denne typen utbygging konsekvenser for de biologiske verdiene i sjøen, det vil si marine fiskeressurser som gyteområder og oppvekstområder, og naturtyper.

Vi har i dag ikke kunnskap om hvilke konsekvenser den pågående "bit for bit utbyggingen" i kystsonen har for det marine liv. I motsetning

til på land vet vi for lite om hvor de verdifulle områdene er lokalisert i sjøen, og hvilke sjøområder de marine kystressursene er avhengig av i sin naturlige livssyklus. Derfor kan vi for eksempel komme i skade for å bygge ut nøkkelbiotoper som hele økosystemet er avhengig av, eller på andre måter skade områder som har fortrinn for marin verdiskapning.

Denne grunnleggende kunnskapsmangel om biologiske verdier i sjøen, fører til at kommunene i forbindelse med sin kystsoneplanlegging og fylkeskommunene ved utarbeidelse av fylkesdelplaner, ikke når målsetningen om en bærekraftig planlegging og utnyttelse i kystsonen. Man mangler et skikkelig styringsverktøy basert på kunnskap om livet under de "blå flater" og resultatet blir en utilsiktet forringelse av arealene i kystsonen.

Alle foto: Havforskningsinstituttet

Lyst til å vite mer om prosjektet?

Kontaktperson:

Jan Atle Knutsen, Havforskningsinstituttet, Senter for kystsone.
Telefon: 37 05 90 28. E-post: janak@imr.no

Havforskningsinstituttet informerer også på Internett: <http://www.imr.no>